

Voorzitter

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften over een aantal in haar handen gestelde adressen (29816, nrs. 27 t/m 34).**

Overeenkomstig de voorstellen van de commissie van de Verzoekschriften wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van het **Verantwoordingsdebat over de jaarverslagen over het jaar 2004 en de rapporten van de Algemene Rekenkamer bij de jaarverslagen (30100).**

De beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: Als ik om mij heen kijk, zie ik links van mij een volle bak – als ik het zo oneerbiedig mag zeggen – met uitgenodigde ministers en staatssecretarissen. Wij waarderen het dat zij aanwezig zijn. Er zijn echter veel lege blauwe stoelen. Ik wil de zaak niet ophouden door pas te beginnen als er honderd Kamerleden aanwezig zijn. Ik verzoek vooral de grote fracties ervoor te zorgen dat de zaal snel voller wordt. Ik vind dit niet zo hoffelijk.

□

Minister **Balkenende**: Voorzitter. Ik dank u voor uw waardering voor de aanwezigheid van een brede delegatie van het kabinet, dat probeert zo voltallig mogelijk aanwezig te zijn. Ik dank de geachte afgevaardigden voor hun bijdrage in eerste termijn. Het was te verwachten dat een veelheid aan onderwerpen is aangesneden en wel vanuit verschillende optieken. Ik probeer zo geordend mogelijk te antwoorden.

Ik maak een korte opmerking over de aard en de plaats van het Verantwoordingsdebat. Vervolgens kom ik bij de vraag wat de algemene balans tot nu toe is. Bij dat onderdeel geef ik een korte reactie op onder andere de opmerkingen van de heer Bos over de economie. Daarna ga ik in op het onderzoek van 21minuten.nl, conform het verzoek van mevrouw Halsema. Vervolgens

ga ik specifieker in op de concreet gerealiseerde resultaten van het beleidsprogramma en de begroting 2004. Ik markeer aan het eind van dat blok overigens ook een aantal door mevrouw Bibi de Vries genoemde thema's. Tot slot trek ik een aantal conclusies. Wat is niet of nog niet goed genoeg bereikt en wat zijn de lessen voor het vervolg? Ik beantwoord dan onder meer de vragen van mevrouw Verburg over minder regels. Na mijn bijdrage zal de minister van Financiën een aantal meer specifieke vragen beantwoorden, onder andere over VBTB en de overheidsfinanciën, administratieve lasten, staatsschuld, financieel beheer en de topsalarissen in de overheidssector.

Ik ben nog eens nagegaan wat de heren Bos en Rouvoet precies hebben gezegd. Zij hebben duidelijk gezegd hoe wij VBTB en de verantwoording moeten zien. Ik ben het geheel eens met wat zij naar voren hebben gebracht. Het moet inderdaad gaan over de hoofdlijnen van het beleid die relevant zijn voor de burgers. Het gaat niet om de details van de boekhouding, die alleen begrijpelijk zijn voor het departement. Dit zo zijnde, hebben diverse afgevaardigden opmerkingen gemaakt bij bevindingen uit de jaarverslagen. De desbetreffende bewindslieden worden specifiek aangesproken op een aantal beleidsterreinen door onder anderen de heer Van As, mevrouw Bibi de Vries, mevrouw Verburg en de heer Bakker. Dat is terecht. Wij moeten goed de afzonderlijke ministeriële verantwoordelijkheid in het oog houden. Vanuit mijn algemene verantwoordelijkheid als minister-president, en dat geldt ook voor de minister van Financiën en wel in het bijzonder voor de coördinatie van het begrotingsbeleid en het begrotingsbeheer, moeten wij niet vooruitlopen en in de plaats treden van de komende afzonderlijke algemeen overleggen met de overige bewindslieden. Over elk onderdeel zal een algemeen overleg plaatsvinden. De vakbewindslieden leggen primair verantwoording af over de uitvoering van en het beheer over hun begroting. Om die reden moeten wij thans niet te zeer in details afdwalen, hoe terecht ook hiervoor aandacht wordt gevraagd.

Vandaag gaat het om de grote lijnen. De collega's die vandaag aanwezig zijn, nemen goede nota

van de woorden van de Kamerleden. Voor de afzonderlijke AO's zullen zij de Tweede Kamer de komende weken van schriftelijke antwoorden voorzien op de vandaag specifiek gestelde vragen. Dat zijn er ongeveer zeventig.

De **voorzitter**: Het lijkt mij dat wij vooralsnog wel akkoord kunnen gaan met deze werkwijze, maar als de minister-president en de minister van Financiën in hun eerste termijn niet zijn ingegaan op bepaalde zaken waarop woordvoerders toch graag een reactie hadden gekregen, dan ga ik ervan uit dat daar in tweede termijn zo mogelijk alsnog op zal worden ingegaan.

Minister **Balkenende**: Mijnheer de voorzitter. Regeren is vooruitzien, maar goed besturen is ook terugkijken, want verantwoorden. Daadwerkelijke verantwoording is een onmisbaar onderdeel van goed bestuur en hoeft dus ook in het politieke debat zijn eigen plaats. Vandaar dit debat van vandaag. Uiteraard wordt er in elk debat in uw Kamer verantwoording afgelegd, zoals de heer Rouvoet terecht opmerkte. Het kenmerkende van dit debat is dat geen verantwoording wordt afgelegd over voorgenomen nieuw beleid, maar over de realisatie van afgesproken beleid. Daarin onderscheidt het zich van de algemene politieke beschouwingen. Ik stel dit met zoveel nadruk, omdat de inbreng van enkele geachte afgevaardigden er in feite op neerkwam dat men andere politieke keuzes had gewild voor 2004. Die discussie is echter destijds gevoerd bij die algemene politieke beschouwingen maar kan natuurlijk terugkomen bij de volgende algemene politieke beschouwingen. Ik denk dan vooral aan zaken die terecht naar voren zijn gebracht, zoals de kinderopvang en de mobiliteit.

In dit debat legt het kabinet verantwoording af over de uitvoering van de begroting en het beleidsprogramma 2004. Het debat van vandaag past in de ontwikkeling van de afgelopen twintig jaar. De achtereenvolgende ministers van Financiën – Ruding, Kok en Zalm – komt de waardering toe stapsgewijs de financiële verantwoording en het beheer van het rijk in samenspraak met uw Kamer te hebben verbeterd. Na de rechtmatigheid – de operatie